

O PLATFORMĂ DE IDEI ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE DE ZILELE PATRIMONIULUI CULTURAL: LA AȘM S-AU ÎNTRUNIT EXPERTI ÎN DOMENIU

Dr. hab. **Liliana CONDRATICOVA**
Secretar științific general al AȘM

La Chișinău, în zilele de 19-20 septembrie 2024, a avut loc Conferința științifică internațională „Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine” („Cultural heritage of yesterday – implications in the development of tomorrow’s society”). Evenimentul, ajuns la cea de-a X-a ediție, s-a desfășurat sub patronajul Academiei de Științe a Moldovei, care a stabilit o tradiție frumoasă în parteneriat cu Centrul Mitropolitan de Cercetări Științifice T.A.B.O.R. din Iași, Institutul European pentru Cercetări Multidisciplinare (Buzău), Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei și Universitatea Liberă din Berlin (Germania), de a organiza în fiecare septembrie un forum științific în contextul Zilelor Europene ale Patrimoniului Cultural. Manifestarea a întrunit numeroși reprezentanți ai organizațiilor din domeniile cercetării și inovării din România, Ucraina și Republica Moldova, care au susținut în 15 secțiuni științifice și ateliere peste 175 de comunicări.

Ședința plenară, moderată de dr. hab. Liliana Condraticova, a debutat cu mesaje de salut adresate participanților din partea organizatorilor conferinței științifice cu caracter trans- și multidisciplinar. Importanța cercetărilor, rolul și locul patrimoniului cultural, oportunitățile de integrare în spațiul european cultural și științific au fost puse în discuție de m. c. Svetlana Cojocar, vicepreședinte al AȘM; conducător al Secției de științe exacte și inginerești, acad. Eva Gudumac, vicepreședinte al AȘM, conducător al Secției de științe ale vieții; m. c. Ion Hadârcă, vicepreședinte al AȘM, conducător al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte; dr. hab., prof. Nicoleta Vornicu, director al Centrului Mitropolitan de Cercetări Științifice T.A.B.O.R. din Iași; Natalia Mogol, director adjunct al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Elena Pintilei, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (unde s-a desfășurat prima ediție a conferinței, pe 23-25 septembrie 2019); dr. Adrian-Marius Nicoară, director al Institutului European pentru Cercetări Multidisciplinare (Buzău);

dr. hab. Halyna Ivașkiv de la Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei.

În ședința plenară au fost susținute trei comunicări științifice: dr. hab. Liliana Condraticova a relatat despre deschiderea, acum cinci ani, a Sălii de lectură a Academiei de Științe a Moldovei; dr. hab., prof. Nicoleta Vornicu a prezentat studiul tehnologic al materialelor constitutive din catapeteasma de la Biserica Sf. Nicolae din Roznov; dr. Marina Miron a expus rezultatele proiectului științifico-aplicativ *Între prezența și dispariția textilelor tradiționale bulgare din satul Stoianovca, Republica Moldova – proiect de cercetare, implementat cu suportul financiar al programului de cunoștințe materiale pe cale de dispariție (EMKP)*.

Volumele 7 și 8 din seria *Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine* (Iași-Chișinău, 2024), editor dr. hab. Liliana Condraticova, care sunt un supliment al revistei științifice *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique* din Iași (editor-șef Nicoleta Vornicu), au fost prezentate de dr. Liliana Rotaru (Universitatea de Stat din Moldova) și dr. Viorel Miron (Asociația de Dezvoltare a Turismului în Moldova).

În Galeria de Artă a AȘM (Sala Aurie) a fost vernisată expoziția *Retrospectiva costumului nupțial în fotografii*, realizată de curatorul acesteia Marina Cercașin, cercetător științific la Muzeul de Istorie a Orașului Chișinău.

De asemenea, pe 19 septembrie, în cadrul conferinței științifice, în Sala Azurie a avut loc Workshopul *Promovarea imaginii orașelor din Republica Moldova: propunere de model*, moderat de dr. Natalia Procop și la care au participat m. c. al AȘM Ion Hadârcă, m. c. al AȘM Mariana Șlapac, dr. hab., prof. univ. Aliona Grati, directorul Programului de Stat *Cultura promovării imaginii orașelor din Republica Moldova prin intermediul artei și mitopoeticii* (desfășurat la Universitatea de Stat din Moldova în anii 2020–2023), dr., conf. univ. Ludmila C. Cojocar și dr. Marina Miron.

Workshop-ul a avut drept scop prezentarea modelului științific elaborat în cadrul Programului de Stat

și ilustrat prin monografiile colective de sinteză *Chișinău. Cultura promovării imaginii*, Vol. 1, coordonatoare Aliona Grati și Diana Dementieva; *Bălți. Cultura promovării imaginii*, Vol. 2, coordonatoare Ludmila D. Cojocaru și Rodica Gotca; *Cahul. Cultura promovării imaginii*, Vol. 3, coordonatoare Marina Miron și Elisaveta Iovu-Macari, apărute la Editura Știința în anul 2023. Monografiile vizează trei orașe reprezentative ale Republicii Moldova din Nord, Centru și Sud și ilustrează în esență modelul de promovare avantajoasă a imaginii orașelor. Prin structura cu capitole intitulate identic: *Mitopoetica orașului, Semnele Istoriei, Arhitectonica spațiului urban, Giuvaiere culturale, Identitatea orașului și cultura promovării ei, Despre oamenii locului și urmele lor, Dialogica, Itinerare urbane, Orașul în culori și Abajur pentru o bibliotecă*, care permite cuprinderea unor variate aspecte ale imaginii orașelor anunțate, monografiile sunt propuse ca volume-pilot, modelul acestora putând fi aplicat în viitor în cazul altor orașe mai mari sau mai mici din Republica Moldova.

Modelul de promovare a orașelor corespunde viziunii moderne a imaginii urbane ca fiind un construct social, prin urmare, perfectibil, precum și un fenomen al culturii. Acesta se bazează pe interpretările creatoare ale expresiilor vizuale estetice și artistice, reprezentărilor imaginare și semnificațiilor pe care le comportă spațiile urbane ale orașelor. Menținerea imaginii avantajoase și atractive presupune o valorizare continuă a ceea „ce se vede” și ceea „ce se interpretează” în orizontul lecturii mitologiei, literaturii, istoriei și artei arhitecților, artiștilor plastici, muzicanților etc. Au fost propuse chei de lectură pentru spațiile și reperate urbane ale Chișinăului, Bălțiului și Cahulului, configurate „topofili” și itinerare captivante pentru rezidenți și turiști, sugerate idei pentru un discurs persuasiv în politicile de imagine ale acestor orașe. În consecință, în cazul fiecărui oraș, s-a configurat o imagine urbană multiaspectuală, atractivă prin multiplele ei oferte imagistice. Participanții și-au exprimat încrederea că modelul propus de colectivul de cercetători se arată viabil și promițător.

În zilele de 19 și 20 septembrie, lucrările conferinței au continuat pe secțiuni, paneluri și ateliere de dezbateri. Secțiunea *Arta și mitopoetica orașului în context național și internațional și Abordări contemporane în educație*, moderată de dr. Natalia Procop (AȘM; UPS „Ion Creangă”), a adus în atenția cercetătorilor subiecte relevante cu referire la patrimoniul artistic și arhitectural, patrimonializare, promovarea imaginii orașelor etc., abordate în cadrul a 16 comunicări.

Formată de la prima ediție, secțiunea *Conservarea și restaurarea patrimoniului cultural – experiență și*

bune practici se desfășoară tradițional la Iași, fiind moderată de dr. hab., prof. Nicoleta Vornicu (Centrul de Cercetări Științifice T.A.B.O.R.), devenind un instrument eficient de lucru și de instruire a specialiștilor din stânga Prutului în domeniul conservării și restaurării pieselor de patrimoniu, abordate în cadrul a șapte comunicări a unor grupuri versate de cercetători.

Tot la Iași s-a desfășurat secțiunea recent inițiată *Științe exacte și ingineresti în serviciul patrimoniului cultural*, care a fost moderată de dr. Mirela Zaltariov, la discuții participând cu șapte comunicări cercetătorii științifici de la Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, Iași.

Dr. Diana Dementieva (Universitatea de Stat din Moldova) a fost responsabilă de buna desfășurare a secțiunii *Probleme de lingvistică și literatură. Provocări actuale* care a întrunit 22 de lingviști și literați de pe ambele maluri ale Prutului, cei mai activi fiind doctoranzii care își fac studiile la Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației a USM.

Secțiunea *Patrimoniul etnologic: de la necunoaștere la valorizare culturală*, moderată de dr. Marina Miron (USM) și dr. Katerina Cojuhari (Institutul Patrimoniului Cultural), și-a unit la această ediție eforturile cu secțiunea *Folk decorative and applied art: problems of research, representation and accounting of authentic artifacts*, organizată în anul 2022 la Lviv, la Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe din Ucraina de dr. hab. Olena Fedorchuk și dr. Romana Motyl (Lviv). Au fost susținute 18 comunicări, astfel că etnologiei din Republica Moldova și din Ucraina au avut posibilitate să abordeze problemele identității, conservării pieselor de patrimoniu, algoritmului de cercetare etnografică etc.

În aula universitară, la Facultatea de Istorie și Filosofie, s-a desfășurat secțiunea *Știința istorică între provocări și perspective*, organizată de dr. Liliana Rotaru (USM), având ca participanți activi specialiști în domeniul istoriei, precum și studenții facultății respective. Apreciem în mod special cele două ateliere de discuții organizate în cadrul secțiunii *Istoria științei din Republica Moldova*, unul moderat de dr. Ion V. Xenofontov (USM), și altul – *Sportul în viața noastră: personalități și performanțe*, moderat de Sergiu Gurin (Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”). În cadrul acestei secțiuni și a două ateliere au fost susținute 27 de comunicări.

Menționăm că lucrările secțiunii au început cu lansarea cărții *Larisa Popova, Marea Campioană, sau Zeița Canotajului Academic de la Nistru*, editată în anul 2023 în colecția *Legendele sportului moldovenesc* și prezentată de dr. hab., prof. univ. Anatol Petrencu (USM). Cartea a văzut lumina tiparului la Editura Le-

xon-Prim, are 341 de pagini, la care a muncit un colectiv întreg: redactor științific Boris Boguş; coordonator Ion Valer Xenofontov; responsabil de ediție Lidia Prisac; referenți științifici Constantin Manolache [et al.]; bibliograf Raisa Vasilache.

Pentru a patra oară se întrunesc specialiști în secțiunea științifică *Oraşul Bălţi: istorie, memorie și patrimoniu*, moderată de conf. univ., dr. Ludmila D. Cojocaru (USARB; MNIM) și conf. univ., dr. Lidia Pădureac (USARB). Lucrările secțiunii s-au desfășurat la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. 11 cercetători științifici consacrați, alături de tinerii cercetători, au prezentat studiile recente în domeniul istoriei, memoriei și patrimoniului urbei bălțene. Lucrările secțiunii științifice s-au desfășurat în prezența corpului profesoral de la Facultatea de Drept și Științe Sociale și a studenților de la specialitatea „Istorie și Educația pentru Societate”, USARB.

Și de data aceasta, Muzeul Național de Istorie a Moldovei a fost deschis pentru organizarea secțiunii tradiționale *Arheologia azi: probleme și soluții*, moderată de Livia Ermurachi (MNIM; Universitatea „Valahia” din Târgoviște) și dr. Ludmila Bacumenco-Pîrnău (IPC), întrunind în dezbateri aprinse 8 comunicări ale specialiștilor în domeniul arheologiei.

Experiența acumulată în domeniul dezvoltării turismului a contribuit la organizarea în premieră anul acesta a secțiunii de comunicări *Promovarea patrimoniului prin turism: oportunități și perspective*, moderată de dr. Viorel Miron (ULIM; Asociația de Dezvoltare a Turismului în Moldova). Cercetători și cadre didactice de la ASEM, ULIM, UTM, MNEIN, IPC, Comisia Istorică a Orașelor din România, agenții de turism au pus în evidență în cele 10 comunicări prezentate un șir de probleme ce așteaptă soluționare, recomandări și suport teoretico-practic din partea comunității academice, generând discuții aprinse.

Au participat activ la lucrările secțiunii *Design: istorie și modernitate*, moderată de dr. Liliana Platon (UTM) și studenții de la Facultatea Urbanism și Arhitectură, care au ascultat cu atenție 10 comunicări susținute de profesorii Departamentului Urbanism și Design Interior, dar și cele prezentate de colegii săi, masteranzi.

Facultatea de Drept a USM a fost gazda secțiunii *Tradiție și evoluții în știința juridică națională*, care a întrunit 25 de comunicări. Moderatorii secțiunii, acad. Ion Guceac și dr. hab., prof. univ. Elena Aramă, au salutat interesul pentru cercetare exprimat de participanți. Dr. Karoly Benke (Curtea Constituțională a României) a mulțumit organizatorilor conferinței

pentru oportunitatea oferită de a realiza schimburi de opinii valoroase pentru îmbogățire intelectuală reciprocă. În același context, dr. hab. Rodica Ciobanu s-a referit la importanța cunoașterii fundamentelor dreptului și deschiderii pentru inovații juridice în contextul actual al reformelor și al procesului complex de ajustare la standardele europene, dar și pentru a transmite generațiilor tinere de juriști experiențele din trecut și prezent, provocările la care trebuie să facă față profesioniștii de mâine.

La 20 septembrie a fost organizată secțiunea de dezbateri *Sănătate: condiție primordială a dezvoltării durabile a societății*, realizată sub egida Institutului Național de Cercetare în Medicină și Sănătate din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și moderată de dr. Alina Ferdohleb. Secțiunea a reunit studenți, masteranzi, doctoranzi, rezidenți, medici specialiști, cadre didactice și cercetători științifici de la USMF „Nicolae Testemițanu”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași. Participanții la sesiune au prezentat în cele 19 comunicări rezultatele cercetărilor realizate în domeniile biochimie, chirurgie, medicină militară, igienă, microbiologie, epidemiologie și medicină socială, subliniind caracterul multidisciplinar și implicarea tinerilor care se formează și activează în diverse instituții, fapt ce denotă că cercetarea și inovarea nu au hotare.

Cea de-a X-a ediție a conferinței științifice internaționale *Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine* a fost organizată de către Academia de Științe a Moldovei; Centrul Mitropolitan de Cercetări Științifice T.A.B.O.R. (Iași, România); Institutul European pentru Cercetări Multidisciplinare (Buzău, România); Universitatea Liberă din Berlin, Germania; Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe din Ucraina (Lviv); Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației a Universității de Stat din Moldova; Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale; Școala Doctorală Științe ale Educației a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”; Muzeul Național de Istorie a Moldovei; Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, Iași; Institutul Național de Cercetare în Medicină și Sănătate al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău; Facultatea de Istorie și Filosofie a USM; Biblioteca Națională a Republicii Moldova; Facultatea Urbanism și Arhitectură a Universității Tehnice a Moldovei și alți parteneri.